

Гельбак Анжела,
кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 1,
Донецький державний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабна війна в Україні докорінно змінила підходи до підготовки кадрів у правоохоронній сфері. Поліцейські, які раніше виконували переважно функції охорони громадського порядку та профілактики злочинності, нині опинилися на передньому краї боротьби за безпеку громадян в умовах бойових дій, обстрілів, гуманітарних криз. Це вимагає нових стандартів психологічного забезпечення як на етапі підготовки, так і у процесі виконання службових обов'язків.

Під час війни правоохоронці стикаються з підвищеним рівнем загрози життю, бачать наслідки бойових дій, мають справу з постраждалими, часто – дітьми та людьми літнього віку. Окрім того, вони повинні швидко реагувати на зміну обстановки, діяти у нових умовах – евакуація, супровід гуманітарної допомоги, забезпечення порядку в ситуації паніки. Досвід роботи у зонах бойових дій часто залишає глибокий емоційний слід, що може призвести до ПТСР. Психологічне забезпечення повинно передбачати заходи для зниження ризику його розвитку. Відтак, несення служби під час війни є сильним психологічним навантаженням, яке вимагає спеціальної підготовки.

До основних напрямів психологічного забезпечення підготовки поліцейських в умовах війни можна віднести наступні [2; 3]:

- військово-психологічна підготовка – навчання стійкості до бойового стресу, формування адаптивних моделей поведінки в екстремальних умовах. Базова військова підготовка може зіграти певну роль у тому, щоб допомогти поліцейським справлятися з вимогами поліцейської служби під час війни. Деякі дослідження показують, що військовий досвід може забезпечити емоційну стійкість, озброївши правоохоронців інструментами для більш ефективної боротьби зі стресом;

- тренінги кризової комунікації – уміння взаємодіяти з постраждалими, утримувати громадський порядок у складних емоційних ситуаціях;

- психологічна підтримка на службі – регулярна робота з фахівцями, кризове консультування, організація «пунктів психологічного розвантаження»;

- психологічна реабілітація – допомога після виконання завдань у зоні бойових дій, включаючи групову та індивідуальну терапію.

Психологічне забезпечення підготовки поліцейських у воєнний час включає інтеграцію ресурсів і стратегій психічного здоров'я в протоколи навчання персоналу правоохоронних органів, який працює в умовах високого стресу, особливо в періоди військового конфлікту. Цей підхід спрямований на підвищення стійкості, здатності приймати рішення та сприяння загальному благополуччю правоохоронців, які часто стикаються з травматичними ситуаціями, дозволяючи їм ефективно реагувати на кризи, пов'язані з жертвами та винними в насильстві. Зростає визнання психологічних проблем, пов'язаних з поліцейською діяльністю, особливо під час війни, підкреслює потребу в комплексних системах підтримки для пом'якшення ризиків розладів, пов'язаних зі стресом, таких як посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) і депресія серед працівників МВС України.

Останні розробки в методології навчання запровадили інноваційні програми, які надають пріоритет освіті з питань психічного здоров'я, стратегії кризового втручання та системи підтримки рівних. Ці ініціативи заохочують працівників сектору безпеки та оборони співпрацювати з фахівцями з питань психічного здоров'я та сприяють культурі, яка дестигматизує поведінку звернень за допомогою. Такі зміни не тільки приносять користь самим поліцейським, але й підвищують безпеку громади, озброюючи правоохоронні органи необхідними навичками для вирішення кризових ситуацій, пов'язаних з особами, які мають проблеми з психічним здоров'ям [1].

Незважаючи на прогрес, залишаються труднощі в ефективному впровадженні цих реформ підготовки в усіх підрозділах поліції. Перешкоди включають вкорінене культурне ставлення до психічного здоров'я в правоохоронних органах, а також потребу в постійній законодавчій та інституційній підтримці для сприяння цим необхідним змінам. У міру того як поліцейська діяльність продовжує розвиватися, створення надійних систем психологічної підтримки все частіше розглядається як важливий компонент ефективної правоохоронної діяльності у воєнний час і поза ним.

Серед проблем, які потребують негайного вирішення, – обмежена кількість фахівців-психологів, здатних працювати в умовах війни, недостатній рівень довіри поліцейських до психологічної допомоги, а також, висока плинність кадрів через емоційне вигорання.

Вочевидь, у контексті довготривалого військового конфлікту необхідно:

- розширити мережу кризових психологів у системі МВС;
- інтегрувати психологічну підготовку до базових освітніх програм закладів поліції;
- розробити національну програму психологічного супроводу правоохоронців в умовах війни.

У результаті дослідження ми дійшли висновку, що психологічне забезпечення в умовах війни стає не просто складовою підготовки поліцейського, а фактором його виживання, ефективності та збереження ментального здоров'я. Системна підтримка, підкріплена державними програмами та сучасними методиками, є запорукою надійної роботи правоохоронних органів в екстремальних умовах. Його розвиток має здійснюватися у тісному зв'язку з потребами практики, інноваціями в психології та загальнодержавною стратегією реформування безпекового сектору.

Список використаних джерел:

1. Harlyn Alexander Montealegre. Compassion and Empathy: Comparing Police Officers with and Without Military Experience. Walden University. 2022. 125 p. URL: <https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=13742&context=dissertations>
2. Papazoglou K., & Andersen J.P. (2014). A guide to utilizing police training as a tool to promote resilience and improve health outcomes among police officers. *Traumatology: An International Journal*, 20(2), P.103–111. <https://doi.org/10.1037/h0099394>
3. Ternarian A. Warren. The Effects of Frequent Exposure to Violence and Trauma on Police Officers. Walden University. 2015. 176 p. URL: <https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2328&context=dissertations>